

Motion

1978/79:2180

av Marianne Karlsson

med anledning av propositionen 1978/79:90 med förslag till ändring i rättshjälpslagen (1972:429) m. m.

Enligt f. n. gällande regler behandlas tvistemål om mindre värden, s. k. småmål, genom ett förenklat förfarande. Stämningsansökan skrivs av den rättssökande själv, med användning av en särskild blankett som erhålls på tingsrätten. En tjänsteman vid rätten hjälper vid behov till, så att det hela blir formellt riktigt, samt besvarar frågor från allmänheten under särskild telefontid.

På grund av det förenklade förfarandet har ansetts att någon rättshjälp normalt ej skall behövas, och kostnad för ombud ersätts av det allmänna bara om den rättssökande av särskilda skäl har svårt att klara av förfarandet. såsom vid grav hörselskada, synskada eller liknande.

Emellertid finns det andra slag av rättsliga angelägenheter, där rimligheten av att det allmänna påtar sig kostnader för rättshjälp är diskutabel. För t. ex. deklARATION utgår redan nu ingen rättshjälp. Det verkar sannolikt att det finns andra ärenden som kanske rent av är lättare för allmänheten att utan hjälp klara av och som genom upplysningstjänst hos myndigheterna, ändamålsenliga blanketter etc. skulle kunna göras så enkla att envar kan klara av dem.

F. n. beviljas exempelvis ansökningar om äktenskapsskillnad till ett antal av ungefär 30 000 årligen. Man kan hålla för sannolikt att omkring en tredjedel därav är fall där gemensam ansökan föreligger och där inga minderåriga barn finns, och räknar man alla fall av gemensam ansökan, där makarna är ense om hur de vill ha det, så är andelen med all säkerhet ännu större.

I regel utgår ju numera inget underhåll mellan makar utan barn. Det kan vidare noteras att frågan om bodelning ej uppkommer i själva äktenskapsskillnaden samt att rättshjälp normalt ej skall utgå för bodelning.

En gemensam ansökan om äktenskapsskillnad granskas numera i huvudsak bara i fråga om formsaker. T. o. m. en överenskommelse om underhåll till barn skall godtas av rätten, om det inte är uppenbart att den strider mot barnens intresse.

Samhällets kostnad för rättshjälp vid "enkla" fall av gemensam ansökan om äktenskapsskillnad kan uppskattas till ungefär 800-1 000 kr. per ärende. Med antagande av att en tredjedel av alla fall hamnar inom denna ram finner man en grovt uppskattad kostnad för denna del om något tiotal miljoner kornor.

Man kan ha olika mening om det berättigade i att förenkla förfarandet vid

äktenskapsskillnad. Emellertid förefaller det i vilket fall som helst befogat att ifrågasätta om det ens kan vara bästa sättet att underlätta detta, om man som nu låter samhället bekosta att akademiskt utbildade jurister till en kostnad av 245 kr. per timme skaffar fram nödvändiga handlingar (typ mantalsskrivningsbevis) och upprättar särskilda ansökningar, som lika gärna kunde åstadkommas genom ifyllande av en blankett. Man kunde rent av ifrågasätta om inte det faktum att en blankett måste hämtas på tingsrätten och fyllas i skapar ett önskvärt tillfälle till eftertanke, som kanske ej blir av om kontakt redan hunnit tas med advokat eller jurist.

Det vore alltså önskvärt att myndigheterna sammanställde en blankett för gemensam ansökan om äktenskapsskillnad och att en handläggningsmetod för dylika ärenden fastställdes vid våra tingsrätter, motsvarande den som gäller vid mindre tvistemål.

Med tanke på det faktaunderlag som insamlats i samband med rättshjälpsutredningen borde ett underlag redan föreligga för att utvärdera om det finns andra typer av i praktiken enkla ärenden och mål vid myndigheterna, som förekommer i någon omfattning och i samband med vilka en sådan förenkling är möjlig genom ändamålsenliga blanketter och liknande, så att man utan större omgång kunde föreslå besparingar i samhällets rättshjälpskostnader. Det är då givetvis nödvändigt att ta hänsyn till att de personliga förutsättningarna i en del fall kan vara sådana att det är rimligt att medge rättshjälp efter prövning av särskilda omständigheter, liksom fallet är när det gäller tvistemål om mindre värden.

Jag hemställer därför

att riksdagen hos regeringen begär en snabb utredning av möjligheten att genom tillskapande av lätt ifyllbara blanketter och förbättrad myndighetsservice göra rättshjälp till biträdeskostnad onödig i många fall.

Stockholm den 13 februari 1979

MARIANNE KARLSSON (c)